

Мовна політика:

анотований бібліографічний список

Вип. 6 / 2026

червень-липень

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Белей Л. Російські асимілятивні практики на тимчасово окупованих територіях України (2014 – 2026): мовно-культурний вимір [Електронний ресурс] / Лесь Белей // Мовознавство. – 2026. – № 2. – С. 15-29.

Проаналізовано російські асимілятивні практики на окупованих територіях України в період від початку російської збройної агресії у 2014 р. до кінця 2025 р. з акцентом на мовно-культурний вимір. Досліджено асиміляцію як системну політику держави-агресора, спрямовану на трансформацію ідентичності місцевого населення, руйнування українського мовного та культурного простору і легітимацію окупації через нав'язування імперських наративів. Розглянуто різні соціолінгвістичні параметри, зокрема мовну політику у сферах освіти, медіа, бібліотек, мовний ландшафт тощо. Наголошено, що асимілятивні процеси на окупованих територіях не є ні стихійними, ні нейтральними, а реалізуються через цілеспрямовану сукупність інституційних, правових, освітніх, медійних і символічних практик. Увагу приділено ролі мови як ключового інструмента домінування та маркера влади. Проаналізовано механізми витіснення української мови з публічної сфери, системи освіти, медіа та адміністративного управління, а також формування умов для деградації білінгвізму й переходу до фактичної

одномовності на користь російської. Показано, що мовна політика окупаційної влади тісно пов'язана з культурним насильством, переписуванням історичної пам'яті, дискредитацією української ідентичності та витісненням альтернативних форм самоідентифікації.

Текст: <https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/1491.html>

2. Белей Л. Слон у кімнаті, або 5 стадій русистики в Україні [Електронний ресурс] / Леся Белей // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 22 черв. – Електрон. дані. *Проанлізовано еволюцію русистики в Україні в контексті деколонізації та трансформації мовної політики, висвітлюючи перехід від пострадянської двомовності до кенселінгу російського контенту після повномасштабного вторгнення. Наведено думки літературознавця, професора Павла Михеда та мовознавця, професора Віктора Бріцина щодо питання русистики в Україні. Розглянуто п'ять стадій русистики в Україні: заперечення, гнів, компроміс, депресія, прийняття. Науковці погоджуються з тим, що за певний час після війни для російськомовної спільноти України слід вибудувати грамотну мовну та культурну політику, хоча, зважаючи на травми війни, це буде дуже нелегким викликом. А також враховувати соціолінгвістичні особливості функціонування російської мови в Україні.*

Текст: <https://chytomo.com/slon-u-kimnati-abo-5-stadij-rusystyky-v-ukraini/>

3. В Україні знову змінилося ставлення до російської мови: що виявило опитування КМІС [Електронний ресурс] // Газета по-українськи. – 2026. – 15 черв. – Електрон. дані. *За результатами опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, більше половини українців підтримують усунення російської мови з офіційного спілкування на території України. Водночас п'ята частина опитаних респондентів підтримує надання російській мові статусу офіційної лише в окремих регіонах. Також соціологи дослідили питання утисків чи переслідувань російськомовних громадян в Україні. Абсолютна більшість – 78 % - продовжує стверджувати, що жодних проблем із використанням російської мови немає. Водночас у КМІС з'ясували, що частка тих, хто суб'єктивно*

бачить утиски російськомовних, зростає: з 5 % у 2022 р. до 17 %. У регіональному вимірі: - на Сході 39 % говорять про утиски й переслідування, водночас більшість населення регіону висловили думку, що жодних проблем немає; на Півдні – 81 %; у Нижньому Подніпров'ї – 77 % відповіли, що жодних утисків чи переслідувань немає. Текст : https://gazeta.ua/articles/life/_v-ukrayini-znovu-zminilosya-stavlennya-do-rosijskoyi-movi-scho-viyavilo-opituvannya-kmis/1252739

4. Васьківська О. Діяльність київських друкарень на початку XX століття та в роки Української революції [Електронний ресурс] / Ольга Васьківська // Вісн. Кн. палати. – 2026. – № 5. – С. 39-45. Проаналізовано особливості діяльності найбільших київських друкарень на початку XX ст. і в роки Української революції. Аргументовано, що благодійна діяльність меценатів Києва охоплювала допомогу, спрямовану на різноманітні соціальні потреби, зокрема будівництво культурних закладів, видання книг тощо. Констатовано, що з приходом до влади Української Центральної Ради працю київських друкарів було зорієнтовано на виконання завдань уряду в контексті культурного відродження України. Увагу приділено реалізації мовної політики Української Центральної Ради, спрямованої на розширення функціонування української мови в книговидаванні, освіті та державному управлінні, що зумовило збільшення випуску україномовної друкованої продукції. Наголошено, що книжкова продукція мала вирішальне значення в розв'язанні найважливіших проблем, зокрема в утвердженні національної ідентичності, збереженні історичної пам'яті й мови, розбудові національної освіти, вихованні молодого покоління у створеній незалежній державі. На основі результатів дослідження розглянуто аспекти діяльності найбільших київських друкарень у розрізі кількісних та якісних показників. Текст: <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/365776>

5. Війна Росії проти України: від гібридних форм до геноцидних практик / [Л. Коцур та ін.] ; Ун-т Г. Сковороди в Переяславі, Дрогоб. держ.

пед. ун-т ім. І. Франка, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. — Переяслав ; Дрогобич ; Київ : Домбровська Я. М., 2025. — 490 с.

Шифр зберігання в Бібліотеці: А845581 Розглянуто комплекс питань, пов'язаних із гібридними та геноцидними проявами російсько-української війни. Показано, що війна РФ проти України має давнє і глибоке коріння, проте у XXI ст. вона набула загрозливих масштабів в контексті всього європейського континенту. Насамперед насторожують технологічні можливості ведення геноцидної війни у XXI ст. та неспроможність гарантів міжнародної безпеки запобігти цим проявам та умирити агресора. Окрему увагу приділено етнополітичним, конфесійним і культурним чинникам у контексті російсько-української війни. Автори розділів пропонують широкий читачській аудиторії вкотре комплексно поглянути на причини, передумови та перебіг російсько-української війни на сучасному етапі її розвитку та зробити належні висновки щодо можливих катастрофічних наслідків цієї агресії.

6. За позбавлення народу мови, освіти та історичної пам'яті можуть карати ув'язненням та включити до складу геноциду [Електронний ресурс] // Суд.-юрид. газ. – 2026. –19 черв. — Електрон. дані. Розкрито зміст законопроекту № 15331 "Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду", спрямованого на уточнення складу злочину геноциду, передбаченого статтею 442 Кримінального кодексу України (КК України), шляхом включення до його об'єктивної сторони діянь, пов'язаних із знищенням культурної ідентичності захищеної групи. Як пояснюють автори проєкту, необхідність змін в пов'язана з потребою врахування сучасних форм агресії, які реалізуються не лише через фізичне чи біологічне знищення людей, а й через системне руйнування культурних основ існування національної спільноти. Окреслено запропоновані зміни до КК України щодо нового способу вчинення геноциду, а саме: знищення, пошкодження, привласнення або систематичне позбавлення доступу до об'єктів

матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, мови, освіти, релігійних практик, традицій, історичної пам'яті або культурних інституцій відповідної групи. Таким чином, у разі ухвалення законопроекту перелік способів вчинення геноциду буде розширено з п'яти до шести, а слідству та судам доведеться встановлювати не лише факт знищення культурної спадщини, витіснення мови чи історичної пам'яті, а й доводити, що такі дії були спрямовані саме на ліквідацію культурної ідентичності як умови або засобу фізичного чи соціального знищення відповідної групи. Текст: <https://sud.ua/uk/news/publication/364307-za-pozbavlennya-narodu-movi-osviti-ta-istorichnoyi-pamyati-mozhut-karati-uvyaznennyam-ta-vklyuchiti-do-skladu-genotsidu>

7. Лиса А. Мовний омбудсмен перевірів громади Закарпаття [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 9 лип. — Електрон. дані. Вказано, що за результатами виїзного моніторингу, який провів Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови, у громадах Закарпатської області з компактним проживанням угорської та румунської національних спільнот загалом дотримуються вимог Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Перевірка стосувалася роботи органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, закладів охорони здоров'я, культури, транспорту, поштового зв'язку та підприємців, які обслуговують споживачів. Найвищий рівень функціонування української мови зафіксували у Береговому та Тячеві. Акцентовано на виявлених окремих випадках порушення мовного законодавства. За результатами моніторингу органам влади та місцевого самоврядування рекомендували провести додаткову інформаційно-просвітницьку роботу щодо вимог мовного законодавства та ролі української мови як державної. Громадам запропонували посилити контроль за дотриманням мовних норм у публічному просторі. Наведено перелік інших рекомендацій, серед яких – розвивати внутрішній туризм у громадах компактного проживання національних меншин як інструмент

міжрегіональної взаємодії та розширення практичного використання української мови; створювати україномовні розмовні клуби, дискусійні майданчики; забезпечувати бібліотеки сучасною україномовною літературою; розробляти місцеві програми підтримки функціонування української мови як державної. Текст:

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4892932-movnyi-ombudsmen-pereviryv-hromady-zakarpattia>

8. Лідери ЄС підписали спільну декларацію «Європа для культури, культура для Європи» [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 23 черв. – Електрон. дані. За повідомленням Міністерства культури України, на полях засідання Європейської Ради у Брюсселі відбулося підписання спільної декларації «Європа для культури, культура для Європи». Документ підписали президент Республіки Кіпр Нікос Христодулідіс як країни, що головує в Раді Європейського Союзу, Президентка Європейського парламенту Роберта Мецола та голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн. Підписанти визнають ключову роль культури у формуванні спільної європейської ідентичності та у відповіді на сучасні виклики, зокрема геополітичну напруженість, зміну клімату, цифрову трансформацію, соціальну нерівність і кризу психічного здоров'я. Також наголошено на внеску культурних і креативних секторів в економічне зростання, інновації, територіальну згуртованість та екологічну стійкість. ЄС підтвердив зобов'язання щодо захисту культурної спадщини, зокрема шляхом використання цифрових технологій для її збереження та популяризації. За словами віцепрем'єр-міністерки з гуманітарної політики України – міністерки культури України Тетяни Бережної, культура є важливою складовою національної безпеки України в умовах війни. Україна повністю підтримує спільну декларацію «Європа для культури – культура для Європи» та її новий програмний документ «Культурний компас для Європи». Окрему увагу приділено важливості культурного та мовного різноманіття, а також необхідності інтеграції

культурного виміру в усі політики ЄС. Водночас підкреслюється повага до національних компетенцій держав-членів у сфері культури. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4136807-lideri-es-pidpisali-spilnu-deklaraciju-evropa-dla-kulturi-kultura-dla-evropi.html>

9. Мичко С. В Івано-Франківську скасували "мовні патрулі" [Електронний ресурс] / Світлана Мичко // Україна молода. – 2026. – 24 черв. – Електрон. дані. Подано заяву міського голови Івано-Франківська Руслана Марцінків про скасування на вулицях міста "мовних патрулів", оскільки, за словами Руслана Марцінків, вони вже виконали свою місію. Зазначено, що свою діяльність мовні патрулі в Івано-Франківську розпочали восени 2024 р. відповідно до громадської ініціативи, а міський голова тоді запевнив, що працюватимуть вони на волонтерських засадах і винятково в межах правового поля, а також не каратимуть за російську мову, а популяризуватимуть українську. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/4017/2006/194426/>

10. Міжнародна науково-практична конференція "Україна – Німеччина: гуманітарні паралелі" : (до 100-ліття утворення Українського наукового інституту в Берліні), 24 квіт. 2026 р. / [упоряд. І. Винниченко]. — Київ : Геопринт, 2026. — 200 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А846950** У виступах учасників конференції висвітлено діяльність Українського наукового інституту в Берліні як осередку наукового та культурного життя української еміграції в Німеччині, питання «тотської проблеми» та України, магдебурзького права в Україні, німецької колонізації українських теренів, «німецького фактору» в Українській революції, україністики в Німеччині та германістики в Україні. Проаналізовано стан українців у ФРН після лютого 2022 р., соціальну, економічну та мовну інтеграцію німців в Україні, громадське життя українців в Німеччині та німців в Україні, «німецький» потенціал гуманітарного проєкту «Міся пам'яти на мапі України». Текст:

https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2026/05/zbirka-ukrayina-nimechchyna_vynnychenko.pdf

11. МОН визначив перелік документів, якими можна підтвердити рівень знань англійської на держпосадах [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 26 черв. – Електрон. дані. *Розглянуто новий нормативний підхід до підтвердження рівня володіння англійською мовою особами, які претендують на зайняття окремих посад у державному секторі України. Проаналізовано рішення Міністерства освіти і науки (МОН) України щодо затвердження переліку документів, які визнаються офіційним підтвердженням мовної компетентності відповідно до вимог Закону України «Про застосування англійської мови в Україні», - сертифіката або чинних міжнародних сертифікатів, автентичність яких може бути перевірена в електронному форматі. Акцентовано, що ухвалене рішення не запроваджує нових вимог щодо обов'язкового знання англійської мови, а лише унормовує механізм документального підтвердження вже встановлених законодавством мовних вимог. Зауважено, що нормативне врегулювання сприятиме уніфікації процедур оцінювання мовної компетентності, підвищенню прозорості кадрового добору та гармонізації української системи державної служби з європейськими стандартами професійної кваліфікації.* Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/mon-viznachiv-perelik-dokumentiv-yakimi-mozhna-pidtvverditi-riven-znan-angliyskoyi-na-derzhposadah.html>

12. На вітражі легендарної Саграда Фамілія виправили російськомовну транслітерацію назви столиці України [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 25 черв. – Електрон. дані. *Вказано, що у всесвітньо відомій базиліці Саграда Фамілія в Барселоні (Іспанія) демонтували старий вітражний медальйон із російськомовною транслітерацією назви столиці України «Кієв». Натомість встановлено новий скляний елемент із коректним написанням «Кіів». Ця заміна відповідає нормам каталонської мови й оригінальному українському звучанню. Цей*

знаковий акт лінгвістичного визнання відбувся в самому серці Каталонії та був приурочений до Дня міста Київ. Роботи завершили за кілька тижнів до запланованого освячення центральної вежі базилики. Зміну ініціювала голова барселонської організації українського громадянського суспільства за всебічної підтримки генерального консульства України в Барселоні (Consulado General de Ucrania en Barcelona). Ініціативу підтримав голова парламенту Каталонії Жозеп Руй, який наголосив, що назви українських міст мають відображати мову їхніх мешканців, а не номенклатуру, нав'язану державою-агресором. Політична підтримка відкрила шлях до успішних переговорів із керівництвом базилики. Мовознавці зазначають, що каталонська мова є однією з небагатьох у Західній Європі, де назва країни – *Ucraina* (вимовляється у чотири склади) – звучить майже ідентично до українського оригіналу, тому перехід на *Kiiv* є логічним продовженням поваги до мовної точності. Текст: https://risu.ua/na-vitrazhi-legendarnoyi-sagrada-familiya-vipravili-rosijskomovnu-transliteraciyu-nazvi-stolici-ukrayini_n164859

13. Онищук М. "М'яка сила" російської книги як маніпулятивний інструментарій гібридної війни РФ проти України [Електронний ресурс] / Михайло Онищук, Оксана Сенченко // Вісн. Кн. палати. – 2026. – № 5. – С. 3-10. Проаналізовано аспекти застосування "м'якої сили" російської книги в контексті гібридної війни проти України. Аналіз контенту антиукраїнських видань РФ свідчить, що в основі їхньої сутності та змісту лежать особливі методи й способи маніпулятивного впливу як на росіян, так і на населення зарубіжних країн. Це, зокрема, маніпулювання, дезінформування, поширення чуток і міфів. На прикладі окремих видань продемонстровано, як фальсифікується історія виникнення й розвитку України, національно-визвольний рух нашого народу проти багатовікової російської експансії, міфи про переслідування російськомовного населення, особливо на території Донбасу та Криму. Зазначено, що цілеспрямовані маніпуляції стали підґрунтям для поетапної

мілітаризації суспільної свідомості населення колишнього СРСР і сучасної РФ протягом ХХ ст., формуючи ідеологічно, політично й історично "виправданий" наратив щодо захоплення нових земель для "усвідомлення своєї величі". Текст: <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/365760>

14. Особа С. Софія Особа: "Говорити українською – означає панувати". Розмова з донькою Ірини Фаріон [Електронний ресурс] / Софія Особа ; підготувала Олена Дума // Україна молода. – 2026. – 20 черв. — Електрон. дані. Подано матеріали бесіди з дочкою мовознавиці Ірини Фаріон Софією Особою, яка поділилися спогадами про діяльність Ірини Фаріон та прокоментувала хід судового процесу у справі про її вбивство. Також Софія Особа наголосила на значенні української мови в процесі державотворення та зазначила, що саме завдяки Ірині Фаріон вдалося свого часу скасувати в Конституційному Суді України (КСУ) закон про мовну політику Ківалова – Колісниченка, який, як зараз з'ясувалось, був профінансований Росією. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/4016/188/194382/>

15. Петрів О. В. Тяглість української культури в мистецьких артефактах сьогодення [Електронний ресурс] / Оксана Василівна Петрів // Культур. альм. – 2026. – № 2. – С. 331-337. Здійснено детальний аналіз концептів «тяглість культури», «українізація» для виявлення мистецьких засобів їх репрезентації у формах сучасного мистецтва як форми суспільної свідомості українців, виявлено мистецькі артефакти, що відображають та утворюють у часі і просторі української культури ідею українізації. Українізація у сучасному українському суспільстві повинна зберігати баланс між законодавчо-правовою сферою та особистісною мотивацією, коли законодавча база гарантує право кожного вільно користуватися українською мовою як рідною чи державною, брати участь у культуротворчому процесі і водночас створювати позитивний імідж української мови у «життєвому світі» існування української держави, суспільства та індивіда – через різні форми і види культури. Зауважено, що політика «лагідної українізації» (термін з'явився у публічному дискурсі у

2019 – 2021 рр.) є неприйнятним компромісом із багаторічною русифікацією, а тому має бути послідовною і гарантованою законодавством, слугувати прикладом у персоналіях достойників, культурній привабливості, стати вибором і відповідальністю усіх і кожного. Наголошено, що українізація як культурно-історичне явище, процес відновлення та утвердження суб'єктності спільноти не повинна бути інструментом політики, а умовою створення вільного, органічного життєвого простору. Текст: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/841/769>

16. Посольство у Грузії передало колекцію українських книжок до освітнього центру «Sikvaruli» [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 30 черв. – Електрон. дані. Висвітлено культурно-освітню ініціативу Посольства України в Грузії, спрямовану на підтримку української громади за кордоном шляхом передачі колекції українських книжок до освітнього центру «Сікварулі». Проаналізовано значення книжкової дипломатії як інструменту збереження національної ідентичності, популяризації української мови та культури, а також зміцнення культурних зв'язків між Україною і Грузією. Особливу увагу приділено ролі дипломатичних установ у забезпеченні доступу українських дітей та молоді до національного культурного надбання в умовах вимушеної міграції, спричиненої збройною агресією РФ проти України. У диппредставництві наголосили, що в умовах сьогодення друковане слово є потужним інструментом міжнародної комунікації: «Українська книга є важливим інструментом культурної дипломатії». Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/4139064-posolstvo-u-gruzii-peredalo-kolekciu-ukrainskih-knizok-do-osvitnogo-centru-sikvaruli.html>

17. Роми Закарпаття: інтеграція в освітній простір шляхом забезпечення права на освіту : зб. матеріалів учасників форуму керівників закл. освіти та ром. громад. орг. Закарпаття, м. Ужгород, 5 листоп. 2025 р. / Упр. національностей та релігій департаменту стратег. комунікацій, національностей та релігій облдержадмін.- обл. військ. адмін. [та ін. ; під заг.

ред. О. Ляха]. — Ужгород : РІК-У, 2025. — 295 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A845714** Розглянуто роль органів державної влади та органів місцевого самоврядування, ромських громадських організацій Закарпаття у забезпеченні права ромів на освіту. Досліджено інтеграцію в освітній простір ромів Закарпаття шляхом забезпечення права на дошкільну, повну загальну середню, позашкільну, професійну, вищу та фахову передвищу освіту. Увагу приділено питанню кодифікації ромської мови.

18. Солонська Н. Перекладена українська книга як ресурс культурної дипломатії [Електронний ресурс] / Наталія Солонська // Вісн. Кн. палати. — 2026. — № 5. — С. 45-52. Запропоновано новий ракурс дослідження перекладацької діяльності у книжковій галузі. Перекладені українські твори розглянуто як механізм "м'якої дипломатії", один із засобів делікатного, ефективного й надійного засобу культурної співпраці. У контексті культурної дипломатії проаналізовано інформаційний потенціал і комунікаційні можливості бібліотек як соціальних інституцій на прикладі наповнення фондів перекладеною літературою українських авторів, що сприяє інтеграції нашої культури у світовий простір і розвиткові соціокомунікаційних контактів. Увагу зосереджено на бібліотечному потенціалі перекладених українських праць польською мовою як цінному ресурсі культурної дипломатії, інтелектуальному стратегічному продукті, а також на підвищенні рівня міжнародної співпраці у бібліотечній справі та книгообміні. Зауважено, що новий підхід до оцінювання й усвідомлення значущості перекладів української літератури польською мовою в контексті культурної дипломатії може бути використаний і для інших мов світу. Текст: <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/365778>

19. Товканець Г. В. Тенденції підготовки вчителя рідної мови в університетах Швеції і України: порівняльно-педагогічний аспект / Ганна Товканець, Оксана Мартин ; М-во освіти і науки України, Мукач. держ. ун-т. — Мукачево ; Ужгород : РІК-У, 2025. — 218 с. : іл., табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A845707** Розглянуто проблему підготовки вчителя

рідної мови в університетах Швеції і України. Обґрунтовано організаційно-методичні особливості педагогічної підготовки вчителів рідної мови у Швеції, здійснено аналіз педагогічної підготовки вчителів української мови і літератури в Україні та відображено особливості підготовки майбутнього вчителя закладу загальної середньої освіти до навчання рідної мови учнів молодшого шкільного віку з урахуванням сучасних тенденцій розвитку педагогічної освіти у європейських країнах.

20. У театрі Одеси продавали книжки російською, не дотримуючись мовної квоти [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 21 черв. – Електрон. дані. Вказано, що до Уповноваженої із захисту державної мови надійшло три скарги про порушення мовного законодавства в одеському театрі, за якими перевірка виявила продаж книжок російською мовою без дотримання встановленої квоти. Про це повідомила представниця мовного омбудсмена Анна Неруш у Facebook. За результатами перевірки склали чотири протоколи щодо порушення вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а саме ст. 30 Закону (обслуговування споживачів), ст. 26 (книготоргівлю), ст. 27 (інтернет-представництва), ст. 28 (інформація для загального ознайомлення). Стосовно книжок вказано, що в театрі здійснюється продаж п'яти видань авторства акторів театру російською мовою та жодного видання українською. У дописі представниці мовного омбудсмена зазначено, що театр планує додати у продаж видання українською мовою. Нагадано, що відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у кожному місці продажу видання державною мовою повинні становити не менше 50 % від загальної кількості. Таку ж кількість продукції українською має створювати видавець, який внесений до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Текст: <https://chytomo.com/u-teatri-odesy-prodavaly-knyzhky-rosijskoju-ne-dotrymuiuchys-movnoi-kvoty/>

21. Уперше з'явився повний переклад Конституції України жестовою мовою [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 24 черв. – Електрон. дані. *Зазначено, що до 30-річчя Конституції України вперше створили її повний переклад українською жестовою мовою. Про це повідомила Верховна Рада України (ВР України) у Telegram. До роботи над перекладом залучили дев'ятьох спеціалістів, які володіють різними діалектами української жестової мови, а також додатково фахівців з української жестової мови та права. У ВР України зауважили, що це допоможе зробити конституційні права та норми зрозумілішими для людей з порушеннями слуху та стане ще одним кроком до безбар'єрності.* Текст: <https://chytomo.com/upershe-z-iavyvsia-povnyj-pereklad-konstytutsii-ukrainy-zhestovoiu-movoiu/>

22. Цуга Ю. Ю. Законодавче забезпечення прав нацменшин у мовній сфері: історичний досвід Чехословаччини та сучасна практика України [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Цуга // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія : Право : зб. наук. пр. – Ужгород, 2026. – № 93, т. 1. – С. 188-194. *Досліджено законодавче забезпечення мовних прав національних меншин у Першій Чехословацькій Республіці та сучасній Україні. Проаналізовано нормативно-правові засади регулювання мовних прав, практику їх реалізації та державну політику щодо підтримки мовного різноманіття. Здійснено порівняльний аналіз історичного досвіду Чехословаччини та сучасного українського законодавства, визначено спільні й відмінні риси правового регулювання. Обґрунтовано необхідність удосконалення механізмів реалізації мовних прав національних меншин на основі поєднання принципу державної мовної політики з гарантіями мовної ідентичності відповідно до міжнародних стандартів.* Текст: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2026/03/30.pdf>

23. Цьогоріч українські аудіогіди запрацювали у п'яти країнах Європи – Зеленська [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 22 черв. – Електрон. дані. *Від початку 2026 р. україномовні*

аудіогіди запрацювали ще в п'яти країнах Європи, також з'явилося 25 нових українських книжкових полицок. Про це повідомила пресслужба Офісу Президента України (ОПУ). За словами дружини Президента України Олени Зеленської, аудіогіди запрацювали в музеї "Hof van Busleyden" (Бельгія), Музеї Ейніштейна (Швейцарія), дитячому музеї "Junibacken" (Швеція), на екскурсійних круїзах Гельсінським архіпелагом (Фінляндія) та в меморіальному комплексі "Маутгаузен" (Австрія). За час існування проєкт охопив уже 122 україномовні аудіогіди в 59 країнах світу. Як зазначила Перша леді України, всюди, де бувають українці, вони повинні мати змогу отримувати інформацію рідною мовою. А світ має звикати до нашої мови на її заслуженому місці поряд з іншими. Зауважено, що вісім українських книжкових полицок з'явилося в Угорщині, чотири – в Греції та по одній – у Норвегії, Польщі, Демократичній Республіці Конго, Італії, Ірландії, Іспанії, Німеччині, Чилі, Єгипті, Словенії та Словаччині. Вперше полицки відкрилися в Панамі та Іраку. Цей проєкт охопив 73 країни й штаб-квартиру міжнародної організації ЮНЕСКО. Загалом функціонує понад 390 полицок, що містять більш як 100 тис. книг. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4136511-cogoric-ukrainski-audiogidi-zapracuvali-u-pati-krainah-evropi-zelenska.html>

24. Шевчук А. Стало відомо, скільки скарг подали українці мовному омбудсмену [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 7 лип. — Електрон. дані. Вказано, що у I півріччі 2026 р. до Секретаріату Уповноваженого із захисту державної мови надійшло 1501 звернення громадян. Із них 1378 містили скарги щодо порушення вимог Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (на 12 звернень більше, ніж за аналогічний період минулого року). Зазначено, що найбільше скарг традиційно надійшло з Києва (507), а до п'ятірки регіонів із найбільшою кількістю звернень також увійшли Одеська (254), Харківська (166), Дніпропетровська (122) та Київська (43) області. Найчастіше громадяни повідомляли про порушення мовного законодавства у

сфері функціонування вебсайтів та інтернет-представництв, реклами, вивісок та іншої публічної інформації, а також у сфері обслуговування, освіти, інформації про товари та послуги, культури, діяльності органів влади, медіа, охорони здоров'я, транспорту тощо. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4892275-stalo-vidomo-skilky-skarh-podaly-ukraintsi-movnomu-ombudsmenu>

25. Які українські книжки увійшли до почесного списку IBBY-2026 [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 6 лип. – Електрон. дані. *Висвітлено результати формування Почесного списку IBBY 2026, до якого увійшли три представники України у категоріях авторства, ілюстрування та художнього перекладу дитячої літератури. Проаналізовано твори, відзначені Міжнародною радою з дитячої та юнацької книги (IBBY): книгу Дари Корній «Чому розквітає папороть», ілюстровану Наталією Шморгун, ілюстрації Олександра Шатохіна до книги «Нарвали не плачуть», а також переклад Божени Антоняк роману Йоанни Ягелло «Іменини». Наголошено, що включення українських видань до Почесного списку IBBY засвідчує високий рівень розвитку сучасної української дитячої літератури, книжкової ілюстрації та перекладацької майстерності, а також сприяє міжнародній популяризації української культури, українськомовної літератури й книговидання. Зазначено, що Почесний список IBBY є одним із найавторитетніших міжнародних проєктів у сфері дитячої книги, який презентує найкращі зразки національних літератур та сприяє міжкультурному діалогу й розвитку світового книжкового простору.* Текст: <https://chytomo.com/iaki-ukrainski-knyzhky-uvijshly-do-pochesnoho-spysku-ibby-2026/>

20.07.2026

Укладач: Савицька Л. В.